

Adam Michałek

Drodzy Czytelnicy

Nurt SVD 51/2 (142), 8

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Drodzy Czytelnicy

Tatarzy są ludem pochodzenia mongolskiego, lecz trudno wyjaśnić ich etnogenezę. Wywodzą się zza Wołgi, ale etymologia nazwy tego ludu ciągle pozostaje tajemnicą. Mówią wieloma językami *turkijskimi*, zaś źródła encyklopedyczne wyliczają wśród nich ponad siedemdziesiąt grup. Tatarów, którym poświęcamy 142 tom „Nurtu”, łączy jednak coś istotnego – to religia, którą od XIII wieku jest islam.

Istnieją Tatarzy kazańscy, krymscy, syberyjscy... i polscy. Sienkiewiczowska twórczość literacka wykreowała stereotypowy „obraz Tatarza najeźdźcy, porywającego w jasyr co ładniejsze dziewczęta” (A. Miśkiewicz). Któż nie zna losów Azji Tuhajbejowicza, dowódcy oddziału Lipków pod komendą Wołodyjowskiego? Notabene, czy sam autor *Trylogii* nie był Tatarem litewskim herbu Oszyk-Łabędź?

Tatarzy polscy wywodzą się z osiadłych w XIV wieku w Wielkim Księstwie Litewskim uchodźców ze Złotej Ordy. Będąc pod wpływem kultury chrześcijańskiej, pielęgnowali jednak swoją odrębność wyznaniową, tradycję pochodzenia i obyczaje. Potwierdzają to zachowane chamaify (tatarskie modlitewniki). Natomiast XVI-wieczny przekład Koranu na język słowiański w formie tatarskiego tefsiru świadczy o postępującej interkulturacji.

Tatarzy polscy wnieśli wielki wkład w historię polskiego oręża i kultury, deklarując swą przynależność do Polski, jako swojej ojczyzny. W II Rzeczypospolitej mieszkało około 6000 Tatarów, na Litwie około 1000. Po II wojnie światowej większość skupisk tatarskich pozostała na terenach przyłączonych do ZSRR. Obecnie w Polsce mieszka około 4000 osób pochodzenia tatarskiego. Nadal działają powstałe przed wojną gminy w Bohonikach i Kruszyńskach. Po 1945 roku założono gminy w Białymstoku, Gorzowie Wlkp. oraz Gdańsku.

Przez sześć wieków bytowania w środowisku chrześcijańskim Tatarzy zachowali religię Mahometa, do której włączyli wiele chrześcijańskich wierzeń i obrzędów. Do najważniejszych świąt obchodzonych przez Tatarów polskich należą: *Ramadan Bajram* (Święto Zakończenia Postu) oraz *Kurban Bajram* (Święto Ofiar). W roku 1925, na wniosek Związku Muzułmańskiego działającego w Warszawie, powołano organizację religijną Tatarów Polskich pod nazwą Muzułmański Związek Religijny w RP, który istnieje do dziś.

Zapraszam do lektury!

Adam Michatek SVD